Pelastustieto reaaliajassa Mannerheimintiellä

Suomen Palomiesliiton kahdestoista lakkopäivä pääkaupunkiseudulla toi tätä kirjoitettaessa toistaiseksi uhkaavimman suurtulipalouhan keskelle Helsinkiä. Ullakkopalo suuren kerrostalon sokkeloissa on tunnetusti hankala sammutettava, useimmiten paljon miehiä ja kalustoa vaativa pitkäkestoinen sammutustehtävä.

Euroopan Unionin komission pelastuspalveluyksikön johtajan, italialaisen *Alessandro P. Barisichin* luento pelastuspalvelusta ja merien saastumisesta EU:n alueella keskeytyi tylysti Helsingin pelastuslaitoksen auditoriossa perjantaina 3. maaliskuuta klo 13.54: "Hälytysilmoitus, Helsingin yksiköt H11, H15, H161 ja H31, Mannerheimintie 47, ullakkopalo".

Luentosali kohahti. Pelastuskomentaja *Rainer Alhon*, pelastusylijohtaja *Pentti Partasen* ja muun salissa istuvan paloviranomaisjoukon ajatukset oli helppo aistia: onko kyseessä tosi paikka ja jos on, miten viidennekseen normaaliajan päivävahvuudesta kutistunut pääkaupungin sammutusnyrkki selviytyy.

Teksti ja kuvat: Juhani Katajamäki

Raportti palomieslakon seuratuimmasta tulipalosta

Ullakkopalossa oli ainekset suurvahingoksi. Toiselta suunnalta palo rajoittui rakentamattomaan tonttiin, talon keskellä puolestaan oli kunnon palomuuri (sijainti Aholaita-sanan keskivaiheilla).

Hälytysilmoitus tyhjensi auditoriota. Ensimmäisenä kiirehtivät pois sammutus- ja pelastusyksiköiden johtajina toimiva päällystö. Hetkeä myöhemmin salin jätti myös tekninen päällikkö *Jarmo Sirola* vanavedessään tämän kirjoittaja. Jo käytävällä kuuli, että tosipaikasta oli kysymys, tulipalosta oli tullut useita ilmoituksia.

Ajomatka kohteeseen kesti perjantai-iltapäivän ruuhkassa nelisen minuuttia.

Kaksi sammutusparia

Keskuspelastusasemalta lähteneet kolme yksikköä (+ HP04) ja Haagan yksi auto ehtivät kohteeseen lähes samanaikaisesti: klo 13.58 ja 13.59. Yksiköiden miehistöistä sai juuri ja juuri kaksi sammutusparia muodostettua.

Heidän joukossaan oli kaksi kokenutta, pitkän linjan palomestaria. Heidän johdollaan sammutushyökkäys käynnistyi nopeasti. Kaksi työsuihkua selvitettiin porraskäytävää pitkin ullakolle, joka paloi voimakkaasti. Ullakko on normaali vanhan kerrostalon käyttöullakko häkkikomeroineen. Palokuormaa riitti.

Sammuttajat jäähdyttivät ensin sumusuihkuilla ullakkotilaa ja aloittivat sitten järjestelmällisen sammutuksen. Palo oli saanut alkunsa ullakonovesta katsoen aivan äärimmäisestä kulmauksesta rakennuksen toisessa päädyssä. Onnekkaasti juuri tätä päätyä vasten on yksi Mannerheimintien harvoista rakentamattomista tonteista. Siihen suuntaan oli palon leviäminen luonnostaan estynyt.

Ei päässyt avopaloksi

Ehtiessäni Sirolan kyydissä paikalle muutama minuutti ensiyksiköiden jälkeen, savua tuprutti pahaenteisesti räystäiden alta. Hälytysajon aikana ahk oli pelastuspalvelun johtokeskuksen määräyksestä hälyttänyt paikalle lisävoimia, mm. Helsingin pelastuskoulun kolme yksikköä oppilaineen. Luonnollisesti koko laitoksen vajaa päivystysvahvuus oli hälytetty paikalle. Komennuksen paikalle sai myös osa laitoksen teknistä, ei-operatiivista henkilöstöä.

Hälytyksen laajuutta lisättiin sopimuspalokunnilla. Osa Helsingin vpk:oista määrättiin valmiuteen palokohteeseen, osa hälytysvalmiuteen asemilleen. Myös yksityistä nosturikalustoa hälytettiin, samoin pelastuspalvelusuunnitelman mukaisesti Helsingin kaupungin rakennusviraston joukkue.

Ullakkopaloa taltuttaneet kaksi sammutusparia saivat pian avukseen kahden palomiesoppilaan muodostaman savusukellusparin.

Vaikka palo riehui rajuna, se ei päässyt hallitsemattomaksi avopaloksi. Peltikatto kesti kuumuutta, kun nostolavan miehistö jäähdytti katetta. Lisäksi osa palokaasuista pääsi purkautumaan ullakon neljästä pienestä ikkunasta.

Kunnon palomuuri

Palokohde on vuonna 1938 rakennettu kuusikerroksinen asuintalo. Huoneistoihin on käynti kahdesta porrashuoneesta. Palo alkoi B-portaan ullakolta ja sinne se myös py-

→

Sammutusvesi teki tuhoja erityisesti ylemmissä kerroksissa. Sopimuspalokuntien yksiköt aloittivat jälkivahinkojen torjunnan suojaamalla asukkaiden irtaimistoa muoveilla.

sähtyi. Rakennuksessa on A-porrasta vasten vanhan hyvän ajan tiilinen palomuuri, jossa ei ole aukkoja eikä kaapelireikiä, vaan joka ehjänä katkaisee yhteyden toiselle ullakolle. A-portaan ullakolle sammutustyönjohto heti alkuvaiheessa määräsi varmistuksen pelastuskoulun yksiköistä.

B-portaan ullakkotilassa kuumuus ja savu turmelivat kaiken irtaimiston, mutta liekkien etenemisen ullakon äärimmäiseen päätyyn A-porrasta vasten kaksi sammutusparia pystyivät estämään.

Oman silminnäkijäarvioni mukaan palo oli rajattu hallintaan noin puolessa tunnissa. Aktiivinen sammutus kesti arviolta tunnin verran. Uhkana kuitenkin kaiken aikaa oli, että palo jostain ullakon hormeista löytää tiensä asuinkerroksiin ja aloittaa uuden leviämisen vaikkapa välipohjissa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut.

Tunnettu totuus

Operatiivisissa tehtävissä toimivat tietävät varsin hyvin vanhan totuuden "laatu ratkaisee, ei määrä". Tulipalon sammutuksessa tämä korostuu uhkaavan palon alkuhetkillä. Jos nopeasti paikalle ehtinyt ensimmäinen savusukelluspari kokemuksensa ja koulutuksensa ansiosta yltää oikeisiin ratkaisuihin, se pystyy ehkä yksinäänkin oleellisesti rajoittamaan liekkien etenemisen.

Juuri näin kävi Mannerheimintiellä. Ainekset olivat suurtuhoon, jonka tehokas ja oikeaan paikkaan suunnattu ensi-isku estivät.

Hankaluuksiakin oli. Letkuvaurioita oli kaksi: yksi työsuihku katkesi porraskäytävään, toinen rikkoutui tulipalon seurauksena. Vesikatkokset ja uudet selvitykset hidastivat sammutusta, mutta eivät onneksi ratkaisevasti.

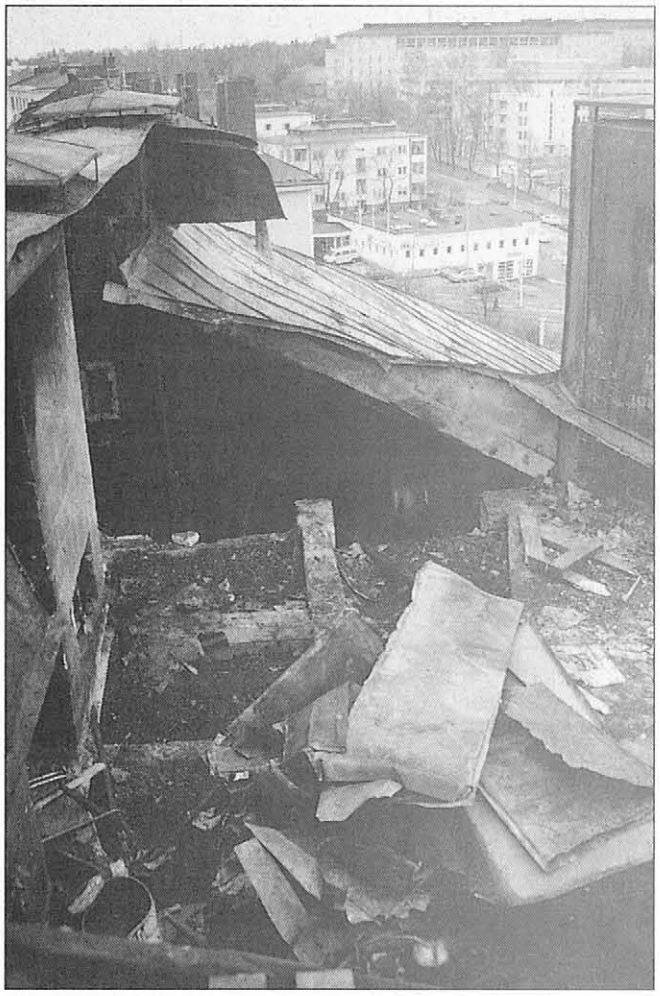

Palo alkoi takana näkyvästä kulmauksesta. Vasemmalla hormeja, joiden kautta palo olisi voinut levitä välipohjiin ja asuinkerroksiin. Katonavaus on jälkiraivauksen jäljiltä.

Sammutustyön arviointia

Tämän kirjoittajalla oli mahdollisuus reaaliajassa seurata sammutustyön vaiheita. Havaintoni perustuvat omien silmien näkemään ja paloullakkoon tutustumiseen. Edellä kerrottu sammutuskuvaus pohjautuu toisen sammutusparin haastatteluun.

Sammutushyökkäys sisäteitse tapahtui kerrotun nopeasti ja tehokkaasti. Paikalle tullut nostolava-auto selvitti työlavan strategisesti oikeaan paikkaan rajoituslinjan tuntumaan. Lavalta pystyttiin hyvin jäähdyttämään Mannerheimintien puoleista lapetta, mutta tehokkaaseen katonaukaisuun yksikkö ei kyennyt. Paikalle nopeasti tullut pelastuslaitoksen toinen nostolavayksikkö jäi ilman hyötykäyttöä: lakon takia laitteelle ei löytynyt kykenevää käyttäjää.

Paikalle hälytetyn yksityisen liikkeenharjoittajan nostolavoja ei myöskään käytetty. Toisaalta tilanne laukesi melko pian näiden yksiköiden saapumisen jälkeen. Pihan puolelta olisi työlavalta kyennyt suuntaamaan tehokkaan jäähdytyksen/sammutuksen päätyyn, josta palo alkoi ja jossa palo pahiten raivosi.

Paikalla oli nopeasti useita vpk-yksikköä. Niitä käytettiin jälkivahinkojen torjuntaan, sammutusraivaukseen ja jälkivartiointiin.

Lakko teki tulipalosta suuren uutisen kaikilla television kanavilla, yleisradion ja paikallisradioiden taajuuksilla ja seuraavan päivän lehdissä.

Satapäin katsojia – paljon yksiköitä

Palo keräsi runsaasti ihmettelijöitä. Lakon takia pääkaupunkiseudun radiot uutisoivat palosta ahkerasti ja lisäsivät uteliaiden määrää. Poliisilla oli täysi työ eristää alue paitsi liikenteeltä myös ylimääräisestä väestä.

Lakon takia sammutustyönjohto oli toiminut erityisen etupainotteisesti. Niinpä

palokorttelin alueelle oli puolessa tunnissa kerääntynyt melkoinen määrä yksiköitä. Vastapäisen talon ylimmästä kerroksesta tilannetta runsas tunti palon alkamisen jälkeen hahmottaessani laskin paikalla olleen 24 punaista paloajoneuvoa. Moni helsinkiläinen ihmettelikin ajoneuvojen lukumäärää. Niiden perusteella lakon vaikutusta oli mahdoton arvioida tavallisen kaupunkilaisen silmin. Äkkiseltään ei voinut arvata, että Helsingin pelastuslaitoksen yksiköitä oli paikalla suunnilleen saman verran kuin niissä oli miehiä (poislukien pelastuskoulun yksiköt ja miehistöt). Sopimuspalokuntia oli paikalla ja asemillaan valmiudessa kaikki neljätoista.

Sammutusvoimat selviytyivät ullakkopalosta vähintään tyydyttävästi. Varoitus huomattavasti hankalammasta uhasta saatiin vielä samana iltapäivänä, kun Stockmannin tavaratalosta tuli automaattinen paloilmoitus. Se osoittautui aiheettomaksi, ja vähällä sammutusvoimat selvisivät myös hieman myöhemmin sattuneista sauna- ja maastopaloista. Useamman yhtäaikaisen palon mahdollisuus on pääkaupunkiseudulla suuri.

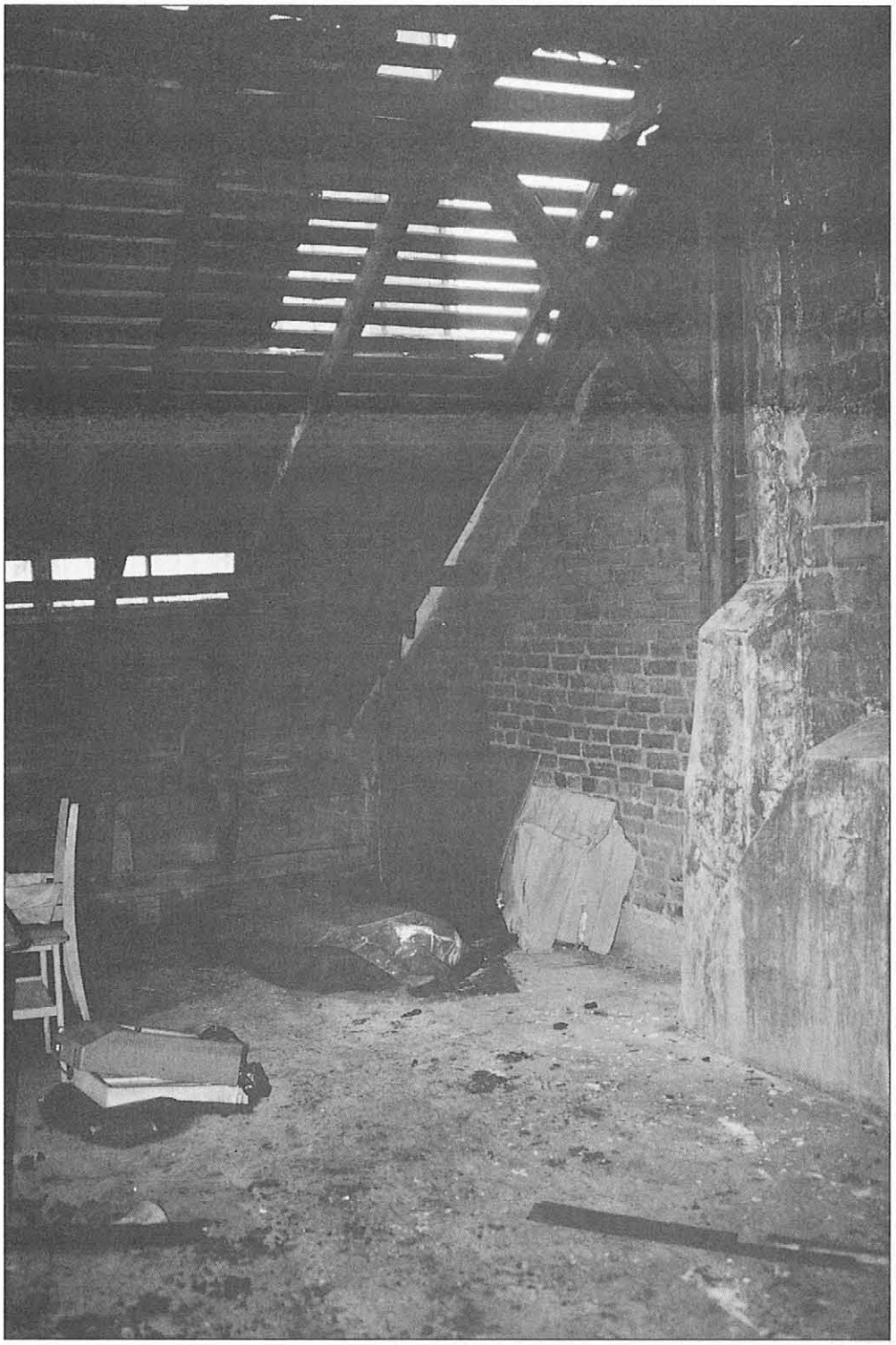

Ullakko oli hyvin osastoitu. A- ja B-portaan välissä oli asianmukainen palomuuri. Yläkulmassa erottuu ainoa katolle tehty savutuuletusaukko (avattu taktisesti väärään paikkaan). Alempana näkyy yksi ullakon neljästä ikkunasta, jotka rakennuksen toisessa päädyssä toimivat välttävinä savunpoistoaukkoina.

Palonsyy?

Talossa oli meneillään suuren luokan putkiremontti. Haitta asumiseen etenkin ylemmissä kerroksissa oli niin suurta luokkaa, että osa asukkaista oli muuttanut tilapäisesti muualle.

Eivät kuitenkaan läheskään kaikki. Porraskäytävään rynnänneet sammutusmiehet ja rappukäytävään tunkeutunut savu oli osalle asukkaista omatoimisen evakuoinnin lähtökäsky. Myös remonttimiehet toimivat ripeästi. Avaimillaan he avasivat asuntojen ovia ja kehottivat asukkaita poistumaan. Sammuttajat vielä varmistivat, että asunnot olivat todella tyhjentyneet asukkaista.

Putkiremontin tulitöitä epäiltiin tuoreeltaan palonsyyksi. Palo alkoi kuitenkin työntekijöiden kahvitauon aikana iltapäivällä, jolloin ullakko oli tyhjillään. Remonttimiehet olivat auliisti auttamassa palomiehiä. Heidän avaimillaan sammuttajat pääsivät nopeasti lukitusta ullakon palo-ovesta sisälle.

Alueella on ollut useampia tahallaan sytytettyjä paloja. Tuhopolton mahdollisuus on noussut erittäin varteenotettavaksi mahdollisuudeksi.

PT